

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

Component of Visionary Leadership of School Administrators Under the Sakonnakhon
Primary Educational Service Area Office 2

จาทรงค์ ยตะโคตร¹ วาโร เฟ็งสวัสดิ์² วันเพ็ญ นันทะศรี²
E-mail: thesunking_noi@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ จำนวน 10 แหล่ง เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนมี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 5 ตัว คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการสร้างความเป็นเลิศขององค์กร 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 5 ตัว คือ การสื่อสารในองค์กร การเต็มใจในการปฏิบัติงาน การสร้างเครือข่ายในการสื่อสาร การสร้างแรงจูงใจ และการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ตัว คือ การนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การทำงานร่วมกัน และการสร้างแรงจูงใจ และ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ตัว คือ การเป็นแบบอย่างที่ดี การยอมรับนับถือ การมีบรรยากาศในการปฏิบัติงานที่ดี และการเป็นที่ปรึกษาแก่บุคลากร

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ผู้บริหารโรงเรียน

Abstract

This study aimed to study the components of visionary leadership of school administrators under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2. This study was a conducted by studying 10 resources of the documents and studies related to visionary leadership to analyze and synthesize for visionary leadership components for school administrators. The findings found that the visionary leadership components of administrators under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 consisted of four principal components: 1) vision formulating obtained 5 indicators, included data collection for analysis, determining the direction of educational institutes, targeting of educational institutes, creative thinking and creating organizational excellence, 2) vision articulation comprised of 5 indicators, included organizational communication, operational willingness, communication network building, motivation and operational activation, 3) vision Implementation contained 3 indicators, included bring vision to practice, participation in operation, collaboration and motivation, and 4) role model consisted of 4 indicators, included being a role model, respect, good work atmosphere and advising to personnel.

Keywords: leadership, visionary leadership, school administrator

ความเป็นมาของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาองค์กรจนประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชน ย่อมขึ้นอยู่กับผู้นำ ผู้นำมีส่วนสำคัญในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์กรโดยมีภาวะผู้นำเป็นกุญแจสำคัญในการกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ความสำเร็จขององค์กรมิได้ขึ้นอยู่กับกระบวนการ วัฒนธรรม เทคโนโลยี เทคนิคและการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ แต่เป็นบทบาทของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และมีพลังที่จะกำหนดอนาคตของตนเองได้ (Tichy and Cohen, 1997 อ้างถึงใน

¹ นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รวรินทร์ เพ็ชรพิทักษ์, 2559) ผู้บริหารที่มักจะมีคุณสมบัติและลักษณะของผู้นำอยู่ด้วยเสมอ เพราะผู้นำเปรียบประดุจดวงประทีปขององค์กร ฉะนั้นผู้นำย่อมเป็นหลักสำคัญยิ่งต่อหน่วยงานต่อผู้ใต้บังคับบัญชาต่อผลงานอันเป็นส่วนรวม คุณภาพและคุณลักษณะของผู้นำย่อมจะมีผลสะท้อนต่อวิถีปฏิบัติงานทั้งสิ้น องค์การยุคใหม่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตลอดมีความยืดหยุ่นที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ผู้นำยุคใหม่จะต้องมีภาวะผู้นำ 3 ประการ คือ ภาวะผู้นำที่เปรียบเสมือนความสามารถที่สำคัญขององค์กร ภาวะผู้นำที่มีศักยภาพเป็นเลิศและภาวะผู้นำที่เกิดจากการปฏิบัติงานภายใต้สภาพเสมือนจริงจึงจะสามารถจัดการองค์กร และทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อจัดการและตอบสนองการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, 2551) การบริหารและการจัดการศึกษาจะบรรลุตามเป้าหมายย่อมต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร นั่นคือผู้บริหารจะต้องเป็นผู้วิสัยทัศน์กว้างไกลมีความรู้ความสามารถและคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่ยอมรับประกอบทั้งมีความฉลาดทั้งทางสติปัญญาทางอารมณ์และความฉลาดทางคุณธรรม จึงจะนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2545 อ้างถึงใน กฤตยาภรณ์ นาชัย, 2560) จิตวิญญาณที่ผู้นำ ยุคใหม่ต้องมี คือ การมีวิสัยทัศน์ การมีความรักให้ลูกน้อง การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีความยืดหยุ่น มีความสามารถในการจูงใจ มีการใช้นวัตกรรม มีความกล้า มีจินตนาการสูง ชื่นชมการทดลองและมีความเป็นอิสระ (นภวรรณ คณานุกรักษ์, 2552)

ผู้นำทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์การยุคการแข่งชันจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญก็คือวิสัยทัศน์และมีความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์เป็นอันดับหนึ่งวิสัยทัศน์และกลยุทธ์จึงเป็นตัวแปรของผู้นำที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้อาภาวะผู้นำในการบริหารองค์การสู่ความสำเร็จได้ วิสัยทัศน์ของผู้นำจะหมายถึง การสังเคราะห์ การคิดด้วยการฉายภาพอนาคต การสร้างภาพอนาคตที่สะท้อนเป้าหมาย ความหวัง ค่านิยม และความเชื่อขององค์การ เป็นภาพที่พึงประสงค์อย่างชัดเจน เพื่อนำความคิดออกมาเขียนให้ทุกคนได้ร่วมสร้างวิสัยทัศน์ เรียกว่า วิสัยทัศน์รวมหรือสานฝันในองค์กรหลายแห่ง ผู้นำจะเป็น ผู้ริเริ่มคิดวิสัยทัศน์และกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ร่วมกัน ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ เป็นแนวทางของภาวะผู้นำในปัจจุบันและสมัยใหม่ (นันทพร สาน้อย, 2557) หลัก 5 ประการของความเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ คือ 1) ความเป็นผู้นำในการทำงานที่ท้าทาย สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ และส่งเสริมผู้อื่นให้มีความคิดริเริ่มใหม่ๆ ที่ท้าทาย 2) มีแรงบันดาลใจและกระตือรือร้น โดยการทำให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกับผู้อื่น 3) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมให้การสนับสนุนผู้อื่น 4) ทำตนเป็นต้นแบบตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น 5) นำมาซึ่งการบรรลุความสำเร็จสูงสุดในการทำงานจากจิตวิญญาณอย่างแท้จริง (สุวิทย์ ยอดสละ, 2556)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่การพัฒนาอย่างมีคุณภาพ เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำของครู ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นอย่างดีสามารถสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้เกิดกับครูผู้ปฏิบัติงานการสอนโดยการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้เกิดแก่ผู้ร่วมงาน เพื่อให้เพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หากครูมีความพึงพอใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาแล้วเชื่อได้ว่าจะทำให้การบริหารงานภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพและส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน (กาญจนา ภาวงศ์, 2557)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในด้านการบริหารงานภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

การศึกษาเอกสาร เพื่อทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามแนวคิดของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง ดังนี้

1. การศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตามแนวคิดของนักวิชาการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พิชาย รัตนดิถ ญ ภูเกตุ (2552) สมชาย เทพแสง (2552) ไพฑูรย์ สีนลารัตน์

(2553) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) นิภูลักษณ์ ลั่นเหลือ (2554) กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555) ภาวิดา ธารา ศรีสุทธิ (2556) สุวิทย์ ยอดสละ (2556) รักเกียรติ หงส์ทอง (2557) และ กฤติยาภรณ์ นาชัย (2560)

2. การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 โดยแจกแจงความถี่ และสรุปผลโดยใช้เกณฑ์ค่าความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป ซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 60 ของความถี่ทั้งหมด

3. การยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 โดยนำองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์ เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2

ผลการวิจัย

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของ นักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารสู่ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบ โดยแสดงในรูปความถี่ ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป ซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 60 ของความถี่ทั้งหมด มาเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี ดังแสดงตารางที่ 1

ตาราง 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน	นักการศึกษา										องค์ประกอบที่ศึกษา		
	สมชาย เทพแสง (2552)	พิชาย รัตนดิถก ณ อุเท็ด (2552)	ไพฑูริย์ สีนลากรัตน์ (2553)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	นิภูลักษณ์ ลั่นเหลือ (2554)	กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555)	ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2556)	สุวิทย์ ยอดสละ (2556)	รักเกียรติ หงส์ทอง (2557)	กฤติยาภรณ์ นาชัย (2560)		รวม	ร้อยละ
1. การสร้างวิสัยทัศน์													
- การสร้างวิสัยทัศน์	✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100	✓
- การกำหนดวิสัยทัศน์		✓	✓										
- ความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์				✓									
- การกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน													
2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์													
- การเผยแพร่วิสัยทัศน์		✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	90	✓
- ความสามารถในการอธิบายวิสัยทัศน์ต่อบุคคลอื่น			✓										
- มีความสามารถในการกำหนดวิธีการเผยแพร่วิสัยทัศน์				✓									
สู่ผู้ปฏิบัติ									✓				
- จัดระบบสื่อสารเพื่อให้ทราบและเกิดการยอมรับในวิสัยทัศน์ ค่านิยม													
- การสื่อสารวิสัยทัศน์													

ตาราง 1 (ต่อ)

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน	นักการศึกษา										องค์ประกอบที่ศึกษา		
	สมชาย เทพแสง (2552)	พิชาย รัตนดิถ ฌ ภูเก็ต (2552)	ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2553)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	นิกัญชลาลันเหลือ (2554)	กิตติกาญจน์ ปฎิพันธ์ (2555)	ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2556)	สุวิทย์ ยอดสละ (2556)	รักเกียรติ พงษ์ทอง (2557)	กฤติยาภรณ์ นาชัย (2560)		รวม	ร้อยละ
3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ - การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ - การปฏิบัติงานที่เน้นการทำงานเป็นทีมและสร้างทีมงานให้เข้มแข็ง - ผู้นำจะต้องแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ - มีความสามารถในการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานตามเป้าหมาย - ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดค่านิยมของโรงเรียนในการทำงานให้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100	✓
4. การเป็นแบบอย่างที่ดี - การเป็นแบบอย่างที่ดี - เป็นแบบอย่างให้กับประชาชนได้ปฏิบัติตาม - ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างศรัทธาโดยเป็นแบบอย่างที่ดี		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	80	✓
5. การประเมินวิสัยทัศน์ - การประเมินวิสัยทัศน์						✓					1	10	
6. การเสริมสร้างเพิ่มพลังอำนาจ - การเพิ่มพลังอำนาจให้บุคลากรทำงานเต็มศักยภาพด้วยความเต็มใจ - การเสริมสร้างเพิ่มพลังอำนาจ	✓							✓			2	20	
7. การมีมนุษยสัมพันธ์ - ใช้หลักของมนุษยสัมพันธ์	✓										1	10	
8. การสร้างเครือข่าย - การสร้างเครือข่ายเพื่อระดมทรัพยากรและสรรพกำลังจากภายนอกให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและมีคุณภาพ	✓										1	10	
9. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ - สร้างบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระตุ้นให้เกิดการสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพการปฏิบัติงานและให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้				✓							1	10	
10. การมีส่วนร่วม - ผู้บริหารสถานศึกษามีระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม				✓							1	10	

ตาราง 1 (ต่อ)

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน	นักรการศึกษา												
	สมชาย เทพแสง (2552)	พิชาย รัตนดิถถ ณ ภูเก็ต (2552)	ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2553)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	นิกัญชลาลันเหลือ (2554)	กิตติกาญจน์ ปญฺ์พันธ์ (2555)	ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2556)	สุวิทย์ ยอดดลละ (2556)	รักเกียรติ พงษ์ทอง (2557)	กฤติยาภรณ์ นากชัย (2560)	รวม	ร้อยละ	องค์ประกอบที่ศึกษา
11. การสร้างบรรยากาศภายในองค์กร - ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศภายในโรงเรียน - การสร้างบรรยากาศภายในองค์กร				✓					✓		2	20	

ผลการสังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การสร้างวิสัยทัศน์ มีตัวชี้วัด 5 ตัว คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการสร้างความเป็นเลิศขององค์กร
2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ มีตัวชี้วัด 5 ตัว คือ การสื่อสารในองค์กร การเต็มใจในการปฏิบัติงาน การสร้างเครือข่ายในการสื่อสารการสร้างแรงจูงใจ และการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย
3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ มีตัวชี้วัด 4 ตัว คือ การนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การทำงานร่วมกัน และการสร้างแรงจูงใจ
4. การเป็นแบบอย่างที่ดี มีตัวชี้วัด 4 ตัว คือ การเป็นแบบอย่างที่ดี การยอมรับนับถือ การมีบรรยากาศในการปฏิบัติงาน ที่ดี และการเป็นที่ปรึกษาแก่บุคลากร

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์เนื้อหาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน

องค์ประกอบ	นิยามปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด
1. การสร้างวิสัยทัศน์	พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกในการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อยขององค์กร โดยมีบุคลากรในองค์กรร่วมกันกำหนดทิศทาง หรือเป้าหมายหลักของสถานศึกษาให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่มและการคิดเชิงบวก เพื่อสร้างความเป็นเลิศขององค์กรในอนาคต	1. การเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ 2. การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา 3. การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา 4. การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5. การสร้างความเป็นเลิศขององค์กร
2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์	พฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้บริหารที่ความสามารถในการสื่อสารให้บุคลากรในองค์กรเกิดความเข้าใจในวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจน รวมทั้งยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายวิสัยทัศน์นั้น มีการสร้างเครือข่ายในการสื่อสารความเข้าใจในวิสัยทัศน์ ซึ่งผู้บริหารต้องมีทักษะในการสื่อสาร รวมถึงพฤติกรรมในการแสดงออกถึงการโน้มน้าว จูงใจหรือกระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความเข้าใจต่อวิสัยทัศน์ อุทิศตนและทุ่มเทความพยายามมากขึ้นเป็นพิเศษ เชื่อมั่นและยอมรับในวิสัยทัศน์ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้	6. การสื่อสารในองค์กร 7. การเต็มใจในการปฏิบัติงาน 8. การสร้างเครือข่ายในการสื่อสาร 9. การสร้างแรงจูงใจ 10. การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบ	นิยามปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด
3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	พฤติกรรมกรรมการแสดงของผู้บริหารที่แสดงออกถึงความสามารถในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์โดยรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อาศัยความร่วมมือกันทั้งทางกาย ทางใจ ความคิด เพื่อนำวิสัยทัศน์ไปสู่นโยบาย เป้าหมาย แผนงาน โครงการขององค์กร ผู้บริหารต้องคอยกระตุ้นการทำงานเป็นทีม กระตุ้นให้บุคลากรใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่และร่วมกันปรับปรุงองค์กรให้ดีขึ้น เพื่อความเป็นเลิศในอนาคต	11. การนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ 12. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 13. การทำงานร่วมกัน 14. การสร้างแรงจูงใจ
4. การเป็นแบบอย่างที่ดี	พฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ตามในเรื่องต่างๆ มีการประพฤติตนดีปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้ผู้ตามเกิดความศรัทธาในการเป็นแบบอย่างที่ดีแล้วนำไปสู่การปฏิบัติตามเพื่อเป็นแบบอย่าง ได้รับความน่าเชื่อถือ ยอมรับและไว้วางใจในการปฏิบัติงาน มีบรรยากาศเป็นมิตรเป็น ที่ปรึกษาและให้กำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงาน	15. การเป็นแบบอย่างที่ดี 16. การยอมรับนับถือ 17. การมีบรรยากาศในการปฏิบัติงานที่ดี 18. การเป็นที่ปรึกษาแก่บุคลากร

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยใช้วิธีการวิจัย คือ ศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ จำนวน 10 แหล่ง เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ จึงสรุปผลการวิจัยได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งมีตัวชี้วัด จำนวน 18 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ 2) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา 3) การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา 4) การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5) การสร้างความเป็นเลิศขององค์กร 6) การสื่อสารในองค์กร 7) การเต็มใจในการปฏิบัติงาน 8) การสร้างเครือข่ายในการสื่อสาร 9) การสร้างแรงจูงใจ 10) การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย 11) การนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ 12) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 13) การทำงานร่วมกัน 14) การสร้างแรงจูงใจ 15) การเป็นแบบอย่างที่ดี 16) การยอมรับนับถือ 17) การมีบรรยากาศในการปฏิบัติงานที่ดี และ 18) การเป็นที่ปรึกษาแก่บุคลากร

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่ากรอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 18 ตัวชี้วัด คือ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ มีตัวชี้วัด 5 ตัว คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ การสร้างความเป็นเลิศขององค์กร 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ มีตัวชี้วัด 5 ตัว คือ การสื่อสารในองค์กร การเต็มใจในการปฏิบัติงาน การสร้างเครือข่ายในการสื่อสาร การสร้างแรงจูงใจ และการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ มีตัวชี้วัด 4 ตัว คือ การนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การทำงานร่วมกัน และการสร้างแรงจูงใจ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี มีตัวชี้วัด 4 ตัว คือ การเป็นแบบอย่างที่ดี การยอมรับนับถือ การมีบรรยากาศในการปฏิบัติงานที่ดี และการเป็นที่ปรึกษาแก่บุคลากร ซึ่งแต่ละองค์ประกอบนั้นเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ โดยการสร้างวิสัยทัศน์ เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่แสดงออกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชนและโรงเรียน เพื่อหาจุดเด่นและจุดด้อยขององค์กร ในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายของโรงเรียน ทำให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อันจะส่งผลทำให้เกิดความเป็นเลิศขององค์กรในอนาคต การเผยแพร่วิสัยทัศน์ เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่ใช้ในการสื่อสารให้บุคลากรในองค์กรเกิดความเข้าใจในวิสัยทัศน์ที่กำหนด และปฏิบัติงาน

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายวิสัยทัศน์นั้นด้วยความเต็มใจ ผู้บริหารต้องมีทักษะในการสื่อสาร การแสดงออกถึงการโน้มน้าว จูงใจเพื่อให้บุคลากรในองค์กรเกิดความเข้าใจและยอมรับต่อวิสัยทัศน์ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายร่วมกัน การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารในการนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ของทุกฝ่ายในองค์กร เกิดการร่วมมือกันเพื่อนำวิสัยทัศน์ไปสู่นโยบาย เป้าหมาย และแผนงาน ผู้บริหารต้องกระตุ้นให้บุคลากรในการทำงานเพื่อให้เกิดองค์กรที่มีคุณภาพ การเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ตามซึ่งจะทำให้ผู้ตามเกิดความศรัทธาในการเป็นแบบอย่างที่ดีและเกิดความน่าเชื่อถือ การยอมรับในการปฏิบัติงาน ซึ่งองค์ประกอบภาวะเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่กล่าวมาข้างต้นมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553) ที่อธิบายถึงคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ประกอบด้วย 1) มีความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมายกำหนดสาระตามเป้าหมาย 2) มีความสามารถในการกำหนดวิธีการเผยแพร่วิสัยทัศน์สู่ผู้ปฏิบัติ 3) มีความสามารถในการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานตามเป้าหมายและสาระนั้นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์จึงต้องมีความเก่งรอบรู้ไม่ใช่ชำนาญเฉพาะวิธี และ 4) มีการเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2553) กล่าวว่ากำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ ไว้ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษาทั้งสภาพจริงในปัจจุบันและสภาพการเปลี่ยนแปลง ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต 2) ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดค่านิยมของโรงเรียนในการทำงานให้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร 3) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างศรัทธาโดยเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานตามค่านิยมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรสู่อนาคต 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีระบบให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ภายใต้การกระจายอำนาจและการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5) สร้างบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระตุ้นให้เกิดการสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพการปฏิบัติงานและให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ 6) จัดระบบสื่อสารเพื่อให้ทราบและเกิดการยอมรับในวิสัยทัศน์ ค่านิยมและผลการดำเนินการที่คาดหวังของโรงเรียนแบบสองทิศทางอย่างหลากหลายรูปแบบ และ 7) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการปรับปรุงผลการดำเนินการ การบรรลุพันธกิจและวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์รวมทั้งส่งเสริมและกำกับให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและมีจริยธรรม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รักเกียรติ หงส์ทอง (2557) พบว่าคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ประกอบด้วย 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี และ 5) การสร้างบรรยากาศภายในองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรนำผลการศึกษาคำแนะนำประกอบไปเป็นกรอบในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์
2. ผู้บริหารควรนำผลการศึกษาคำแนะนำประกอบในแต่ละด้านไปใช้เพื่อพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยนำผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย
2. ควรศึกษาปัจจัยในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยาภรณ์ นาชัย. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนพนัสสนิมคม 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กาญจนา ภาวรงค์. (2557). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีพศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- นนทิพร สาน้อย. (2557). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2551). โน้ตย่อการบริหาร. (พิมพ์ครั้งที่ 3). เชียงใหม่: Orange Group Tactics Desing.
- นภวรรณ คณานุกัษ. (2552). การสร้างแบรนด์ภายในแนวคิดการตลาดสำหรับองค์กรยุคใหม่. กรุงเทพฯ: ยูเรก้า.
- นิกัญชลา ลั่นเหลือ. (2554). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ปร.ด.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต. (2552). องค์การและการบริหารจัดการ. นนทบุรี: ริงค์ บีคอนด์ บุ๊คส์.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2553). ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2556). ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา (EDA 6123). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รวจริษฐ์ เพ็ชรพิทักษ์. (2559). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
- รักเกียรติ หงส์ทอง. (2557). ประสิทธิภาพขององค์การกับตัวแบบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ตะวันตก. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- สมชาย เทพแสง. (2552). ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์: รูปแบบใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนในทศวรรษหน้า .กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการบริหารจัดการคุณภาพ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
- สุวิทย์ ยอดสละ. (2556). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.